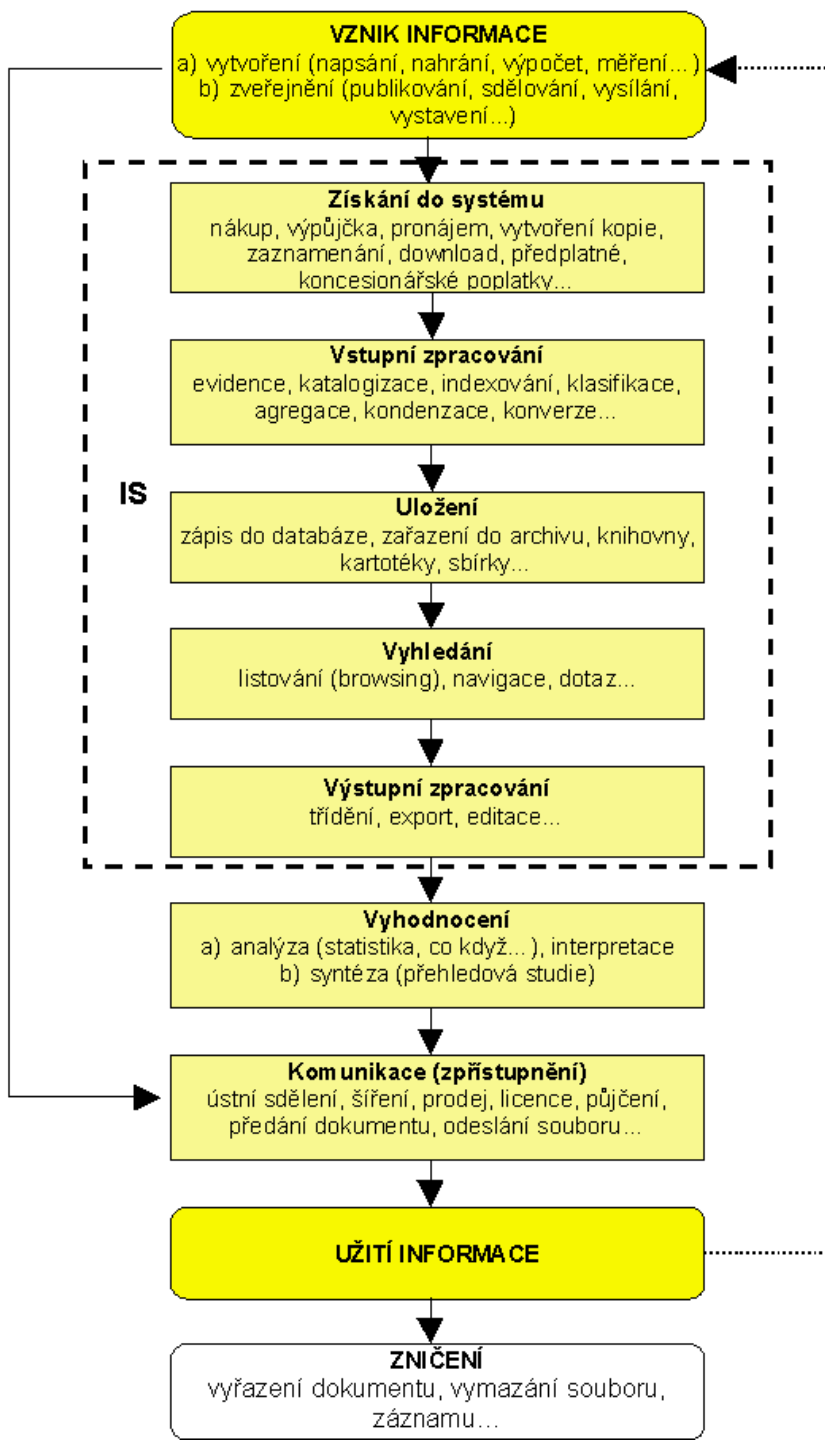

Kulturní a kreativní průmysly (a knihovny)

Knihovna jako systém

subsystém 1 - lidé

- tvůrci (autoři) informací
- uživatelé informací (klienti)
- zpracovatelé, správci, zprostředkovatelé informací

subsystém 2 – informace

- informace jako ekonomický zdroj
- Informační systém jako jeden z pomocných subsystémů organizace (instituce, firmy), zaměřený na podporu její činnosti
- provozovatel: každá obchodní i neobchodní organizace
 - informace jako komodita (zboží)

Informační systém jako "produkční" systém organizace (instituce, firmy), jejímž základním produktem či službou jsou informace (v tom případě i tato organizace musí mít vlastní informační systém zaměřený na podporu vlastního řízení)

provozovatel: sektor informačních služeb, informační průmysl

subsystém 3 - prostředky umožňující práci s informacemi (informační infrastruktura)

- jazyky
- informační a komunikační technologie (hardware - počítače a periférie, síťové prvky, software)
- pracovní postupy a metody
- materiální zabezpečení (budovy...)

Poslání veřejné knihovny

Poslání veřejné knihovny

(podle Manifestu IFLA/UNESCO o veřejných knihovnách)

jádrem služeb by měly být následující klíčové činnosti vztahující se k informacím, gramotnosti, vzdělávání a kultuře:

- vytváření a **posilování čtenářských návyků** od raného dětství;
- podpora **samostatného sebevzdělávání** i všech stupňů školského vzdělávání;
- poskytování příležitosti na **osobní tvůrčí rozvoj**;
- **povzbuzování imaginace a kreativity** dětí a mládeže;
- podpora **uvědomělého přístupu ke kulturnímu dědictví** a k hodnotám umění a pokroku vědě;
- **zajišťování přístupu** ke všem kulturním formám prezentace reprodukčního umění;
- **podpora dialogu** mezi kulturami a kulturní rozmanitostí;
- podpora tradice lidové slovesnosti;
- **zpřístupňování** všech druhů obecních informací;
- **poskytování informačních služeb místním podnikům**, sdružením a zájmovým skupinám;
- **podpora rozvoje informační a počítačové gramotnosti**;
- podpora a podíl na všech akcích a programech zabývajících se **odstraňováním negramotnosti**, resp. - je-li to třeba - podněcování takových aktivit.

Změny paradigmat

- **Knihovna jako budova, kam je třeba přijít**
 - knihovna jako souhrn služeb, z nichž řada je dostupná po síti
- **Knihovník = archivář a poskytovatel dat**
 - knihovník = analytik, interpret a dodavatel informací/znalostí
- **Knihovník jako „arbitr“ potřeb uživatelů**
 - existujeme, abychom poskytovali uživatelům informace, které potřebují

***Rajesh Singh: Developing relationship marketing with customers:
A Scandinavian perspective.
Library Management Vol. 24, 2003***

KREATIVITA: studie UNCTAD rozlišuje několik druhů této „suroviny nadcházejícího tisíciletí“:

- **kulturní kreativita** – zahrnuje představivost a schopnosti generovat originální nápady a nové způsoby, jak interpretovat svět, vyjádřené v textu, zvuku a obrazu
- **vědecká kreativita** – obsahuje zvědavost a ochotu experimentovat a vytvářet nová propojení stávajících vědomostí k řešení určitého problému
- **ekonomická kreativita** – je dynamický proces vedoucí k inovacím v oblasti technologií, obchodních praktik, marketingu atd. a je úzce spojena se získáním konkurenční výhody v ekonomice
- **technologická kreativita** – všechny výše uvedené druhy kreativity zahrnují ve větší či menší míře technologickou kreativitu a jsou ve vzájemném vztahu

Kreativní průmysly jsou průmyslová odvětví, jejichž základem je individuální lidská kreativita, lidské dovednosti a talent.

Zároveň jsou kreativní průmysly odvětvími s potenciálem vytvářet bohatství a pracovní místa zejména prostřednictvím využití duševního vlastnictví.

Kreativní průmysl / ekonomika

- **Reklama**
- **Architektura**
- **Výtvarné umění a řemesla**
- **Design, móda**
- **Film, video, fotografie**
- **Software, počítačové hry, Internet**
- **Hudba**
- **Vizuální a scénické umění**
- **Publikování**
- **Televize a rozhlas**

Strategie konkurenční výhody knihoven?

V osmdesátých letech publikoval M. Porter příspěvky, jejichž ústředním pojmem je

- konkurenční výhoda
- konkurenční přednost
- konkurenční předstih
- konkurenční schopnost

„Konkurenční výhoda je jádrem výkonnosti podniku na trzích, kde existuje konkurence“

K diskuzi

- ❖ **Jak je téma popsáno v koncepci rozvoje knihoven?**
- ❖ **Chybí vám tam něco? Co byste do koncepce doplnili?**
- ❖ **Jaká je role knihoven na literárním trhu?**
- ❖ **Jak mohou knihovny spolupracovat s dalšími odvětvími kulturně-kreativních průmyslů?**

IFLA TREND REPORT 2018 UPDATE

“We cannot tell what will come in the next ten years, but we do know that by joining our intelligence, our forces, and our voices, we will be best placed to respond.”

<https://trends.ifla.org/>

5 trendů, které mění informační prostředí knihoven

1. **Nové technologie budou rozšiřovat a současně omezovat přístup k informacím**
2. **Online vzdělávání umožní demokratizaci a globalizaci vzdělávání**
3. **Ochrana osobních údajů – hranice pro soukromí**
4. **Hyperkonektivita celé společnosti**
5. **Globální informační ekonomie se bude vlivem nových technologií rychle proměňovat**

Trendy, které mění informační prostředí knihoven

Nové technologie budou rozšiřovat a současně omezovat přístup k informacím

- Růst významu informační gramotnosti
- Bariéra duševního vlastnictví, nové obchodní modely
- Digitální propast – stárnutí společnosti

Online vzdělávání umožní demokratizaci a globalizaci vzdělávání

- Vzdělání bude bohatší, levnější a dostupnější
- Mění se tradiční modely vzdělávacího procesu, transformace výuky ve školách, kurzy na míru
- Online otevřené vzdělávací zdroje
- Rozvoj celoživotního vzdělávání a uznávání neformálního a informálního učení – certifikace vzdělávání
- Otevřený přístup k vědeckým publikacím, sdílení informací

Hyperkonektivita celé společnosti

- Sociální sítě, propojování velkých společenských skupin, důraz na spolupráci
- Důvěryhodnost informací, zpochybňování pravdy

Trendy, které mění informační prostředí knihoven

Ochrana osobních údajů – hranice pro soukromí

- Personalizace, vytváření služeb na míru
- Metody monitorování a filtrování budou ohrožovat individuální soukromí a důvěru
- Krize důvěry

Globální informační ekonomie se bude vlivem nových technologií rychle proměňovat

- Internet věcí
- Umělá inteligence, robotizace
- Mobilních zařízení – hlavní přístup k informacím, obsahu a službám
- Technologie strojového překladu – snadná dostupnost informací
- Informačních technologie umožní lidem být déle ekonomicky aktivní nezávisle na místě svého působení
- Informační technologie mění pojetí „autorství“ a „vlastnictví“ – narušení tradičního řetězce: autor, vydavatel, distributor, prodejce, knihovna, čtení
- Zranitelnosti nových technologií – tlak na nadměrnou regulaci
- bezplatný software / open source

Cíle udržitelného rozvoje (SDGs)

<https://www.ifla.org/libraries-development>

7 základních dovedností (kompetencí) nutných pro přežití našich dětí ve společnosti 21. století:

- 1.kritické myšlení a schopnost řešit problémy;
- 2.spolupráce v rámci sítě a její cílevědomé využití k vlastnímu poznávání;
- 3.svižnost a adaptabilita;
- 4.iniciativa a podnikavost;
- 5.efektivní mluvená i psaná komunikace;
- 6.schopnost nalézat a analyzovat informace;
- 7.zvídavost a představivost.

Tony Wagner: The Global Achievement Gap: Why Even Our Best Schools Don't Teach the New Survival Skills Our Children Need-And What We Can do About It

„Funkčně gramotný člověk je takový, který může být zapojen do všech aktivit, v nichž je pro efektivní fungování v jeho skupině a komunitě vyžadována gramotnost, a také které mu umožňují pokračovat ve využívání čtení, psaní a počítání v zájmu jeho vlastního komunitního rozvoje (UNESCO, 1978:12)

D. R. Olson (in Encyclopedia of Adult Education, 1996) rozděluje gramotnost na tři stupně podle její kvality:

- **základní gramotnost** (basic literacy) – představuje schopnost číst a psát
- **funkční gramotnost** (functional literacy) - schopnost používat písmo v různých funkcích
- **elitní gramotnost** (elite literacy) – nejvyšší stupeň, schopnost vytvářet a interpretovat specializované texty

Funkční gramotnost se dále skládá ze tří částí:

- **1. literární (textová) gramotnost** (prose literacy) - dovednost nezbytná k porozumění a využití informací z textů
- **2. dokumentová gramotnost** (document literacy) - dovednost nutná k vyhledávání a využití informací s různých typů dokumentů (např. jízdní řády, mapy, grafy, tabulky)
- **3. numerická gramotnost** (quantitative literacy) - schopnost operovat s číselnými údaji (i v textu), používat adekvátní matematické operace (např. vypisování šeku, výpočet spropitného, určení výše úroku z půjčky)

Překonané dělení?

- Co jsou klíčové kompetence?
- Jiné druhy gramotností?

— ...

- Informační gramotnost
- Počítačová gramotnost
- Čtenářská gramotnost
- Mediální gramotnost
- Digitální gramotnost
- Informatická gramotnost
- Finanční gramotnost
- Sociální gramotnost
- ...